

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ КЕРІВНИХ КАДРІВ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
ІНСТИТУТ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА
КАФЕДРА ХОРЕОГРАФІЇ**

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА :
ТВОРЧИЙ ПРОЄКТ З ПОЯСНЮВАЛЬНОЮ ЗАПИСКОЮ
на здобуття освітнього ступеня Магістр**

**на тему: "ГУЦУЛЬСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ", ЯК ВІДОБРАЖЕННЯ
ТРАДИЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ".**

Виконав: здобувач II курсу
групи МХР - 31- 22з
спеціальність 024 Хореографія
Міщук Олександр Олегович

Науковий керівник: доцент, заслужена
артистка України
Шалапа Світлана Віталіївна

Рецензент: кандидат мистецтвознавства,
доцент
Козенко Лілія Леонідівна

Допустити до захисту
протокол засідання кафедри
від «__» _____ 20__ р. № ____
Завідувач кафедри хореографії
_____ професор Вантух М.М.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГУЦУЛЬСЬКОЇ ТРАДИЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ЇЇ ВІДОБРАЖЕННЯ У ГУЦУЛЬСЬКИХ ВЕСІЛЛЯХ	6
1. 1. Дослідники гуцульського регіону.....	6
1. 2. Опис обрядів та традиційвесільної церемонії гуцулів.....	15
1. 3. Збереження і осучаснення традицій танцювальної культури гуцульського весілля.....	23
Висновки до розділу 1.....	29
РОЗДІЛ 2. ХУДОЖНЬО-АНАЛІТИЧНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧОГО ЗАДУМУ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ СЮЇТИ «ГУЦУЛЬСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ»	30
2. 1. Обґрунтування вибору теми. Лібрето.....	30
2. 2. Вид. Форма. Жанр. Ідейно-тематичний аналіз.....	32
2. 3. Шляхи та методи реалізації творчого задуму. Сценарно- композиційний план.....	33
2. 4. Характеристика дійових осіб.....	41
2. 5. Музичний матеріал, його особливості.....	44
2. 6. Опис костюмів.....	45
Висновки до розділу 2.....	48
Висновки	49
Список використаних джерел	51
Додатки	57

ВСТУП

Актуальність теми. Танцювальне мистецтво Гуцульщини пройшло складний еволюційний шлях становлення від виконання суто прикладних функцій в стародавніх культурах до високого мистецтва зі своєю різноманітною палітрою виражально-зображальних засобів. Велика заслуга у дослідженні культури і побуту гуцулів належить видатному гуцульському етнографу Володимиру Шухевичу, який випустив п'ятитомну працю «Гуцульщина». Видання зберігає багатство народних танців та різноманітну музику гуцульського культурного спадку. Гуцульські танці і зараз становлять невід'ємну складову частину фольклору західних земель України.

Гуцульський регіон приваблює величною красою природи, волелюбною вдачею його жителів, колоритним одягом та самобутністю народного мистецтва.

Яскравим виявом самобутніх народних традицій та обрядів на Гуцульщині є весілля. Як найважливіший родинний обряд, воно зберігає вагому сакральність, яка має бути театралізована. Упродовж останніх кількох десятиків років цей унікальний гуцульський обряд зазнав певних змін, однак і в сучасних умовах він продовжує зберігати свої основні фольклорні ознаки.

Гуцульське весілля самобутнє, багате на розмаїття пісень, що є цікавими, захоплюючими, хвилюючими й емоційними. Гуцульському весіллі притаманно багато забав, ігор, приповідок і віншувань. це неоціненний скарб, який потрібно неодмінно зберігати, але адаптувати до сьогодення.

Мета дослідження полягає в ретельному дослідженні гуцульських весіль як складової культурної спадщини України та їх впливу на сучасне суспільство.

Основні завдання, що поставлені в роботі для досягнення кінцевої мети:

– Проаналізувати дослідження обрядових аспектів танцювальної культури на весіллі;

- визначити історичне походження гуцулів та їхніх традицій, формування гуцульської культури і вплив зовнішніх чинників;
- розкрити умови збереження і зміни традицій танцювальної культури гуцульського весілля у сучасному світі;
- охарактеризувати можливості поширення і висвітлення результатів дослідження з метою популяризації та збереження культурної спадщини гуцульського народу.

Об’єкт дослідження Етнос Гуцульщини.

Предметом дослідження є танцювальна культура традиційного гуцульського весілля.

Методи дослідження:

- аналітичний – розгляд матеріальних об’єктів, які використовуються під час весільних обрядів (вбрання, прикраси, предмети ритуального призначення).
- Історіографічний аналіз, архівних документів, старовинних фотографій, записів, статей, які висвітлюють особливості танцювальної культури Гуцульщини;
- фактологічний – опрацювання інформаційних джерел танцювального епосу Гуцульського весілля;
- порівняльний – перегляд відео записів провідних ансамблів України;
- систематизаційний – вивчення літератури з дослідження гуцульської культури.

Наукова новизна полягає в:

- висвітлення зв’язків традиційного і сучасного гуцульського весілля. Аналіз сучасних тенденції впливу на весільні обряди та святкування гуцульського весілля;
- виявлення та відновлення забутих, або менш відомих аспектів гуцульського весілля, таких як обряди та інше.

Практичне значення. Хореографічна композиція «Гуцульське весілля» може бути показана на сцені театру або місцевого мистецького закладу. Це надасть можливість глядачам не тільки насолоджуватись гуцульською культурою, танцями та музикою, але і поглибити розуміння та захоплення цією етнічною групою.

В регіонах, де гуцули проживають, композиція «Гуцульське весілля» може стати частиною туристичних програм та фестивалів, з метою демонстрації культурної спадщини гуцулів. Також може бути показана на вулицях міста або села під час публічних заходів, свят або фестивалів, що дозволить привернути увагу глядачів та популяризувати гуцульську культуру.

Апробація результатів дослідження. Наукові та практичні результати роботи «Гуцульське весілля» доповідались і обговорювалися на VIII Міжнародній науково-практичній конференції: «Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі» (Київ, 01-02 червня 2023 р.).

Публікації. Доповідь та опублікування тезисів за темою «Особливості танцювальної культури Гуцульщини на традиційних весіллях» (с.154-156) на VIII Міжнародній науково-практичній конференції: «Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі» (Київ, 01-02 червня 2023 р.).

Структура та обсяг пояснювальної записки: відповідає поставленій меті та завданням дослідження, що відповідно обумовлюється темою роботи. Дослідження складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел(45 найменування), додатків (8 позицій). Загальний обсяг роботи – 63 сторінки, з них основного тексту – 57 сторінки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ГУЦУЛЬСЬКОЇ ТРАДИЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ЇЇ ВІДОБРАЖЕННЯ У ГУЦУЛЬСЬКИХ ВЕСІЛЛЯХ

1. 1. Дослідники гуцульського регіону

Дослідження гуцульської традиційної культури та зусилля з її збереження пройшли через різні етапи, де вчені та етнографи І. Франко[40], В. Гнатюк[17], Ф. Вовк[13], В. Шухевич[43], та багато ін... внесли вагомий внесок у розуміння цього унікального етносу, вони зіграли ключову роль у формуванні наукового підґрунтя та образу гуцульської культури. На більш сучасному етапі проблему досліджували О. Соломченко[38], В. Борисенко[7], та ін... Дослідники детально вивчали побут, традиції і звичаї гуцулів. Це охоплює аналіз традиційних обрядів, їхній суспільний устрій, побутові особливості та щоденні звичаї, що визначають ідентичність гуцульського краю.

Проблема збереження гуцульської традиційної культури стоїть на перехресті сучасності та традицій. Зусилля з її збереження розглядаються в контексті привернення уваги до необхідності збереження цінного культурного спадку[26].

Справжнім скарбом української культури є гуцули, етнографічна група, яка своєю унікальністю привертає увагу та захоплює серця багатьох. Гуцули вирізняються різноманітністю та багатством своєї культури.

Карпати, які є домівкою гуцулів, славляться своєю величчю та природною красою. Гори, ліси, річки – усе це створює неповторний ландшафт, який вплинув на культуру та спосіб життя гуцулів.

Гуцульський фольклор – це жива та кольорова мозаїка народних пісень, обрядів, легенд і приказок. Музика та пісні неповторні, вражають своєю емоційністю та глибиною.

Вони також славляться своєю творчістю та мистецтвом. Різьблення на дереві, вишивка, виготовлення кераміки – це не лише ремесла, а й вираз

самобутності та таланту гуцульського народу. Іван Франко, видатний український поет, публіцист і діяч, поклав особливий акцент на вивченні та розумінні гуцульської культури. Він проводив багато часу в цьому регіоні, де збирав матеріали для своїх творів та вивчав особливості гуцульського життя.

Як відомо, *Іван Франко* вперше побував на Гуцульщині 1880 р. тоді в липні– серпні він жив у Нижньому Березові у свого друга–вчителя та громадського діяча К. І. Геника (1857-1925). Тут письменник написав оповідання «На вершку», записував фольклор, побував на весіллі у брата Кирила Геника-Антоня, відвідував сусідні села.

У 1884 р. письменник організував на Гуцульщину екскурсію переважно студентської молоді, яка знайомилась з життям і побутом краю та проводила культурно-освітню роботу серед населення. У віршованій програмі екскурсії «Українська студентська мандрівка» літом 1884 року «В дорогу» Франко змалював життя міст і сіл, через які пролягали шляхи, показав глибоку соціальну несправедливість, що панувала в Галичині[21].

Іван Франко віддавав особливу увагу вивченню та дослідженню української народної творчості, зокрема фольклору. Його роботи в цьому напрямку не лише відображають його великий інтерес до народної культури, а й стали важливим внеском у розвиток української фольклористики.

Франко вважав, що саме в народі знаходиться сила, яка може привести до культурного і відповідно суспільного розвитку. Він високо цінував творчість народу та вважав це найбільшим скарбом, який визначає духовну сутність нації.

Ще до відвідин Гуцульського краю І. Франко чув поетичні перекази про нього від свого друга з міста Косова, М. Павлика. На цій основі народилась романтична поезія «В'їзд гуцула», «Керманич» і повість «Петрії й Довбушуки». Коли ж письменник особисто пізнав Гуцульщину, його романтичний пафос змінюється реалістичним, правдивим зображенням повсякденного життя гуцулів. В оповіданнях «Як Юра Шикманюк брив Черемош» і «Терен у носі» Франко реалістично змалював життя і побут

селян. У них він показав злидні, безправність верховинців. В основу оповідання «Гуцульський король» покладено розповідь гуцула Андрія Освіцінського, яку Франко записав під час перебування в селі Довгопіллі.

До гуцульського циклу поезій належать «Буркутські станси», наскрізь пройняті смутком, почуттям самотності й туги, що опанували поетом. Скрізь, де б не бував І. Франко, він невтомно збирав фольклорно-етнографічні матеріали, цікавився побутом і життям гуцулів[21].

Його роботи і дослідження в галузі гуцульської етнографії та літератури стали фундаментом для подальших наукових досліджень і вивчення цієї унікальної етнічної групи.

Подорожуючи по Карпатах, Франко не лише збагатив українську літературу багатьма прекрасних творів, присвячених гуцульському життю і традиціям, але й здійснив значний внесок у гуцульську етнографію.

Вивчення Гуцульщини в етнографічному контексті розпочалося з робіт, що стосувалися окремих аспектів її культури, фольклору та говірок. У праці «Причинки до пізнання Гуцульщини» **Володимир Гнатюк** вніс важливий внесок у розвиток етнографії та вивчення гуцульської території. Він звертав увагу на різні аспекти гуцульського життя, сприяючи систематизації та збагаченню наукового підходу до цієї теми.

Він також зібрав у цій краї матеріали, розміщені в «Народних оповіданнях про опришків». У передмові до збірки автор подав важливі відомості про фонетичні та морфологічні риси гуцульського діалекту, а в кінці невеликий «Словарець», який укладено «виключно для розуміння текстів цієї книжечки»[34].

Серед праць Гнатюка також є: «Етнографічні матеріали з Угорської Русі»; «Словацький опришок Яношик в народній поезії»; «Коломийки»; «Гаївки»; «Народні оповідання про опришків»; «Колядки і щедрівки»; «Національне відродження австро-угорських українців»; «Палене та купане відьом на Галичині»; «Українські народні байки»; «Народні новели»; «Війна

і народна поезія»; «Українська народна словесність»; «Народні байки»; «Гуцули» [17].

Володимир Гнатюк є видатним українським дослідником, який присвятив своє життя вивченню і документуванню гуцульської культури. Його внесок у дослідження Гуцульщини є важливим та надзвичайно цінним для збереження і популяризації цієї унікальної етнічної групи та їхньої спадщини.

В. Гнатюк відзначався глибоким розумінням гуцульської мови, традицій, ремесел та обрядів. Він здійснював наукові експедиції в Карпатах, збираючи матеріали, документуючи усе, що стосується гуцульського життя та культури. Його роботи, дослідження та публікації допомогли розширити наше розуміння гуцульського способу життя і спадщини.

Федір Кіндратович Вовк – це ціла епоха в історії української культури. Багаторічна наукова праця на теренах українознавства сприяла не лише формуванню його як вченого, але й вивела в ряди справжніх патріотів, які крок за кроком формували національну свідомість в умовах нестерпного гніту царського самодержавства. Його науковий доробок становить понад 200 оригінальних праць, більшість з яких не втратили свого значення і нині. Завдяки Федорові Вовку українська археологія та етнографія початку ХХ ст. піднялась на один щабель з найрозвинутішими європейськими народознавчими науками того часу.

Вчений дав власне визначення етнології як науки про народи, їх расовий склад і побут, яка охоплює не лише етнічний склад населення, історію народу та його культуру, але й фізіологічні, анатомічні та психічні особливості етносу[37].

Велику увагу приділяв порівняльній етнографії, де він зіставляв етнічні особливості українців із звичаями та характеристиками інших національностей.

У власних дослідженнях дійшов висновку, що українці становлять окремий антропологічний тип з оригінальними етнографічними особливостями[19].

Завдяки його праць, українська етнографічна та археологічна науки отримали визнання та зайняли гідне місце в наукових дисциплінах кінця XIX – початку XX століття.

Визначний український етнограф, фольклорист, педагог **Володимир Шухевич**. Активно працював у галузі освіти та був громадським діячем, що сприяло розвитку української культури та освіти в першій половині 20 століття.

Відомий як дослідник культури і побуту гуцулів. Він був близьким знайомим І.Франка, М. Коцюбинського, М.Лисенка, М.Павлика, О.Маковея та інших діячів української культури. Ще за життя В.Шухевича було опубліковано ряд статей про його культурно-громадську, педагогічну, редакторську та етнографічну діяльність. Його п'ятитомну працю «Гуцульщина» високо оцінили вітчизняні й зарубіжні діячі науки і культури[43, с.7].

Перший том «Гуцульщини», який редагував Іван Франко за рекомендацією О.Колесси, був опублікований накладом Наукового товариства імені Шевченка під назвою «Матеріали до українсько-руської етнології». Видане етнографічною комісією за редакцією Ф.Вовка, т.П. Гуцульщина. – Львів. – 1899. Складається том з восьми розділів: фізіографічний, етнологічний, статистичний огляди, гуцульське село, осередок, ноша, церква, харч.

В першому розділі В. Шухевич провів докладний фізико-географічний аналіз Галицької частини Гуцульщини, охоплюючи різні аспекти природного середовища, такі як річки, озера, клімат, рослинний і тваринний світ, а також корисні копалини. Це свідчить про бажання автора подати читачам повну картину природних умов цього регіону.

У розділі «Огляд етнологічний» Шухевич звертає увагу на культурні та побутові особливості гуцулів, підкреслюючи їх архаїчний характер. Важливим є його дослідження походження терміну «гуцул». Від себе тільки подав пояснення гуцула–провідника туристів про те, що колись гуцулами називали коней, а відтак стали називати людей. Важливо зазначити, що походження та значення терміну «гуцул» залишаються предметом дискусій серед дослідників, і різні тлумачення існують в наукових та фольклорних джерелах. Визначення «гуцул» як «коня» може бути однією з різних інтерпретацій, але її точність може залежати від контексту та джерел, які використовував автор[43, с.13].

З економічними відносинами на Гуцульщині знайомить розділ «Статистичний огляд». У ньому подаються відомості на 1880 і 1890 роки про кількість жителів, хат, землі (ріллі, лук, полонин, лісів), худоби, пнів бджіл у кожному селі.

У розділі «Гуцульське село» В.Шухевич подає назви 40 сіл Галичини, де проживають гуцули[43,с.14].

В п'ятому розділі своєї праці детально досліджує гуцульський осідок. Автор зосереджується на описі основних компонентів гуцульського житла, а саме хати, господарських споруд, городу та оточуючого їх обгородження.

У наступному розділі етнограф описує спосіб побудови дерев'яної церкви. Для прикладу подає план храму в Яворові, який будував майстер Л.Ковбчук. Не подано опису дзвіниць, хоч вони теж представляють інтерес з архітектурного погляду.

Найкраще у першому томі описаний одяг. Автор відзначає вплив географічних та кліматичних умов на стиль та функціональність гуцульського одягу. Опис літнього і зимового вбрання дозволяє враховувати потреби гуцулів в різні пори року. Виділення вбрання для різних подій та свят має важливе значення в культурному контексті. Шухевич, детально описує те, як змінюється одяг залежно від різних подій та обставин. вивчає різницю між чоловічим і жіночим вбранням, включаючи стилі, кольори,

прикраси і т. д. Свою розповідь ілюструє численними фотографіями одягу із сіл Яворова, Росток, Микуличина.

Але етнограф не звернув уваги на локальні особливості й відмінності у вбранні окремих сіл, не вказав на спільні елементи в гуцульському і покутському одязі та на відмінності між ними. У розділі «Гуцульський харч» В. Шухевич знайомить читача з їжею у пісні та скромні дні, для бідних і заможних, подає рецепти приготування більшості страв. Але не описує святкових, весільних і обрядових страв, не показує місця плодів лісу у харчуванні.

Ім'я Олексія Соломченка відоме завдяки його внеску у вивчення гуцульського мистецтва та майстрів. Він є Заслуженим працівником культури України, членом Національної спілки художників України та лауреатом районної премії імені Юрія Шкрібляка. Олексій Григорович зробив значний внесок у створення Косівського музею народного мистецтва та побуту Гуцульщини у 1970 році. Його практична музейна діяльність послужила основою для активної та результативної творчої праці у сфері вивчення гуцульського мистецтва, що знайшла відображення у численних наукових статтях та книгах. Наприклад, його видання «Гуцульське народне мистецтво і його майстри» (1959) та «Народні таланти Прикарпаття» (1969) є значущим внеском у українське мистецтвознавство.

Винятково значущим досягненням в творчості мистецтвознавця стало дослідження «Писанки Українських Карпат», над яким працював протягом численних десятиліть. Ця довгоочікувана книга була опублікована видавництвом «Карпати» у місті Ужгород у 2002 році.

Талант Олексія Соломченка яскраво проявився в його статтях, присвячених скарбам народної культури та творцям, які були опубліковані в різних українських фахових виданнях і науково-просвітницьких часописах, таких як «Народна творчість та етнографія», «Образотворче мистецтво», «Дзвін», «Україна», «Наука і суспільство», «Жовтень», «Писанка».

Багато публікацій, автором яких є Олексій Соломченко, присвячено митцям Гуцульщини, і їх можна знайти у місцевих газетах, таких як «Прикарпатська правда», «Радянська Гуцульщина», «Гуцульський край», «Голос Покуття» за період від 1960 до 2000 року.

Науковий внесок у вивчення історії мистецької Гуцульщини, який представлений в працях О. Соломченка, систематизовано та опубліковано у «Бібліографічному покажчику праць Олексія Соломченка» (2010), за редакцією кандидата мистецтвознавства Марії Гринюк [20].

Валентина Кирилівна Борисенко є українською етнологинею, історичною культурою, докторкою історичних наук та професоркою. Вона обіймає посаду завідувачки відділу архівних наукових фондів рукописів та фонозаписів у Інституті мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Т. Рильського при Національній академії наук України [6].

Протягом усього свого життя Валентина Кирилівна приділяла час дослідженню духовної та матеріальної культури українців, а також вивченню етнокультурних звичаїв і традицій. Її значний науковий внесок, який охоплює понад 230 публікацій, включаючи понад 30 монографій, книг та навчальних посібників, правомірно увійшов до золотого фонду української академічної науки. Значущий особистий внесок у фахову галузь, а також організація функціонування першої кафедри етнології та українознавства в незалежній Україні – це лише кілька аспектів її вражаючої кар'єри.

У своїх працях Валентина Борисенко не лише досліджує феномен української самобутності, але й прагне зберегти основні етнокультурні маркери ідентичності українців, передаючи їх майбутнім поколінням [39].

В якості учасниці та керівниці взяла участь у численних історико-етнографічних експедиціях, охоплюючи різні регіони України. Основні теми її досліджень охоплюють історію етнології, матеріальну та духовну культуру українців, а також порівняльний аналіз культури поляків, греків та болгар.

До числа її праць входять, зокрема, «Нова весільна обрядовість в сучасному селі» (1979), «Весільні звичаї та обряди на Україні» (1988),

«Поділля» (1994), «Культ предків в обрядах українців» (1991), «Весільні звичаї та обряди греків Приазов'я» (1996), «Осінні традиційні свята українців Північного Подляшшя» (2000), «Нариси з історії української етнології 1920 – 1930-х років» (2002) та інші [6].

У своїй роботі «Сімейна обрядовість України» з 2016 року В. Борисенко зосередила увагу на розмаїтті обрядів та звичаїв у різних областях України. У цій монографії вона використала архівні та літературні джерела, а також власні теренні матеріали, зібрані під час наукових відряджень та експедицій у понад 500 сіл України. Описи традиційних сімейних обрядів, зібрані авторкою, були паспортизовані та зафіксовані в Архівних наукових фондах рукописів та фонозаписів Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України.

У монографії, крім власних теренних записів, використано ілюстративний матеріал, зібраний студентами історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка під час етнографічної практики за науковою програмою, розробленою авторкою книги[7].

Гуцульський регіон представляє собою унікальну культурну та етнічну спадщину, яка має значуще значення для України та світової спільноти. Дослідники гуцульського регіону ретельно вивчили його історію, традиції, мову, мистецтво та етнічну специфіку. Їхні старання допомагають не лише зберегти традиційні обряди та звичаї, але й висвітлити їхню значущість для гуцульського народу. Вони вказують на важливість розуміння культурних та історичних контекстів, що оточують гуцульське весілля, для збереження його аутентичності та значення в сучасному світі.

Завдяки їхнім старанням вивчення гуцульської культури та обрядовості не лише в гуцульському регіоні, але й на міжнародному рівні, сприяється популяризації та розумінню цінностей цього унікального культурного явища. Дослідники, що працюють у цьому напрямку, виступають захисниками

культурного розмаїття та невичерпним джерелом знань для сучасного суспільства.

Збереження гуцульської культури та обрядовості вимагає постійної уваги, і дослідники виступають важливими посередниками у цьому процесі, допомагаючи зберегти і передати цінності гуцульського народу майбутнім поколінням.

1.2. Опис обрядів та традицій весільної церемонії гуцулів.

Українська земля відзначалась багатим культурним спадком та традиціями, які сягають глибоко в історію.

Весільні традиції в українській культурі вважаються особливо важливими і зберігаються з великою відповідальністю та пошаною, адже цей обряд є унікальним і особливим моментом в житті кожної пари. Традиції, пов'язані з весільною церемонією та прийомами, додають особливий шарм та значення цій події. Вони також включають у себе родинні обряди та обов'язки. Це може включати участь батьків, старших членів сім'ї та інших родичів у підготовці та проведенні весілля. Такі традиції сприяють зміцненню сімейних зв'язків.

Весільні традиції українців, насичені віковою спадщиною та глибоким національним змістом, вони завжди відігравали важливу роль у формуванні культурного обличчя нації. Ці традиції виникли в давнину і розцвітали протягом століть, зазнали змін під впливом різних історичних, соціокультурних та економічних факторів.

Гуцульщина вважається одним з регіонів, де традиції та звичаї мають особливо важливе значення і їх суворо дотримуються. Гуцули, як етнографічна група, мають власну унікальну культуру, якою вони пишаються та активно зберігають. Тут важливо враховувати, що різні села та регіони на Гуцульщині можуть мати свої особливості в дотриманні традицій.

Важливим елементом є також гуцульська гірська місцевість, яка впливає на самобутність культури і життя мешканців. У важкодоступних

гірських регіонах традиції часто дотримуються міцніше, оскільки зовнішні впливи можуть бути менш вираженими.

Гуцульське весілля вражає своєю оригінальністю, колоритом і глибокими традиціями, які передаються з покоління в покоління. Ці обряди є важливою частиною культурного спадку гуцульського народу та відображають особливий дух цього регіону.

Тривалість весільної церемонії та святкувань у карпатській традиції, зокрема на Гуцульщині, є вражаючою і часто виходить за рамки стандартного одноденного весілля. Воно може тривати протягом кількох днів, зазначаючи важливі етапи та обряди. Особливо це стосується гуцульських традицій, які дотримуються зі смаком і великою увагою до деталей.

Початок весільних урочистостей часто супроводжується музичними інструментами, такими як дрімби, цимбали та бубни, що додає святкового настрою. Звуки цих інструментів часто розливаються по долинам і гірських полонинах, огортаючи навколишню місцевість весільною атмосферою.

Вранці у четвер молодята готувалися до весільного обряду вінчання. Верховинський район відзначається високим рівнем збереження традиції «убиральниць» – це щасливі жінки, які не лише допомагали молоді при одяганні та зачісуванні, але й виготовляли власноруч весільний «віночок» до сходу сонця. Цей ритуал виконувався лише із великим ентузіазмом та гармонією.

Шиття віночка було дозволено виконувати або у понеділок, або у четвер. Заздалегідь дівчата-«дружки» збирали «барвінок» та приносили його до хати «збиральниці». Перед тим, як розпочати роботу, жінка кладе на стіл «колач» і вставляє у нього абсолютно нову голку. Основу «віночка» можна було створювати лише із червоного сукна, яке зшивалося червоною ниткою.

Важливо, щоб «віночок» був зшитий безперервною ниткою, без будь-яких «гудзиків» або вузликів, щоб життя молодят було гладким, без сварок та непорозумінь. З огляду на відсутність клею у той час, «позлітки» або мішура

могли прикріплюватися до основи «віночка» за допомогою меду. На віночку завжди приховувався зубчик часнику (як захист від нечистої сили) і невеличкий грошик (як символ багатства). Зовні віночок доповнювався барвінком, завершуючи цей процес[30].

«Кресаня» молодого відрізнялася від «віночка» молодої. Для парубка «убиральниця» робила китиці з дубового листа, ймовірно, що символізувало чоловічу силу молодого. Ці два атрибути (кресаня і віночок) обов'язково зберігалися подружжям протягом усього їхнього життя після весілля.

Вражаюче багатство і різноманіття весільного одягу молодят на Гуцульщині стає видимим завдяки дотриманню «убиральницями» послідовності вдягання окремих частин костюму. Починаючи з того, що молоду розміщували на стільці, який був під подушкою, розпочинали процес одягання. Першою надягали сорочку, далі «капці» та «постоли». Підперізували дві «запаски» під «попружку» (широким тканим поясом), одну спереду і іншу позаду сорочки. Зверху на «попружку» прикрашали від трьох до семи хусток.

На другому етапі «убиральниця» виконувала заплетення коси нареченій. У цьому процесі вона робила проділ посередині голови та створювала в косі «заплітки» (косички, приблизно півметрової довжини, виготовлені з кольорової вовни). По цих «заплітках» вона вбирала «поплітки» (батіжки), після чого обидві коси складала навколо голови в обруч, зв'язувала «перев'язкою» і поміщала на лоба «чільце». Від «чільця» вниз на плечі «збиральниця» спускала «вулички», а на маківці укладала стрічки з «лелітками»[30].

Найбільш розповсюдженими прикрасами були «коралі», «згарди» (монети на нитці) та «селінка» (килимочок з бісеру), які треба було підвісити на шию нареченій після надягання головного убору.

Після цього, на сорочку дівчині надягали кожух, поверх якого покладали «рантух» через шию. Цікаво, що «рантух» призначався лише для дівчини; в жіночому весільному вбранні для тих, хто виходив заміж вдруге,

він відсутній. Подібні обмеження також стосувалися «запасок»: для дівчат використовували дві «запаски», а для вдовиці – «запаску» і «хвартушок». На праву руку молодій в минулому часі вішали «калачик» – варений сир у хусточці, яку вишила сама наречена. На завершення на голову надягали барвінковий «віночок», і гуцульська наречена була готова до вінця.

До складу весільного вбрання нареченого входили сорочка, «тузінки» або «гачі» (штани), кожух, «пас» («вибиваний пояс»), «порошниця» або «тобівка» («пас» із торбочкою). На голову хлопцеві надягали «боршівку» або «кресаню». В руках наречений може нести «бартку» (топірець), як вони казали, для «гонору». Згідно з сучасним уявленням, наявність у молодого «бартки» свідчила про його заможність[30].

В унікальних карпатських обрядах та традиціях гуцульського весілля сховані вражаючі особливості, що відокремлюють його від інших святкувань. Однією з найвизначніших рис цього весілля є не лише саме весілля, але й його гостинність, яка простягається далеко за межі звичайних обрядів.

Найбільш вражаючою особливістю гуцульського весілля є його масштабність. Порядна гуцульська родина не обмежується запрошенням лише близьких та родичів. Навпаки, вона скликає за весільний стіл усе село, зробивши це свято великою колективною подією.

Від 400 до 1000 гостей, що скликані на гуцульське весілля, стають частиною великої спільноти, де кожен мешканець має можливість взяти участь у радісному дійстві. Ця традиція підкреслює глибокий зв'язок гуцульського народу та визначає весілля не просто як родинну подію, але як свято для всієї громади.

Під час прибуття гостей у хату нареченої влаштовується особлива церемонія. Вітаючи наречену, гості можуть танцювати гуцульські коломийки, традиційні народні танці, які часто супроводжуються весільними піснями та музикою. Ці танці відображають радість та спільність громади під час важливої події.

Традиція «деревця» у весільній церемонії є однією з унікальних та символічних практик, яка збереглася в Карпатах. Це деревце, як символ невинності та плодючості, має особливу важливість під час весільного обряду. Деревце вноситься в хату в п'ятницю перед весільною церемонією. Це може бути символом початку нового життя для молодої пари та важливим кроком у весільному обряді. Деревце оздоблюється різноманітними прикрасами, такими як колоски, калина, квіти та трави. Ці елементи мають свою символіку, наприклад, колоски можуть вказувати на плодючість та достаток, а калина – на любов і щастя.

Гуцульське весільне деревце вважається символом любові, вірності та вічності. Його присутність підкреслює серйозність та стабільність у новоствореній родині. Під час весільної церемонії гості, а іноді й самі молодята, додають до деревця свої елементи, такі як листочки паперу з написаними побажаннями або їхніми іменами[28].

Важливим моментом може бути обряд перенесення деревця. Це може включати різноманітні дії, такі як підняття деревця вище, щоб вказати на піднесення та щасливий початок нового етапу у житті молодят.

Весільне гуцульське деревце може залишитися прикрашеним і використовуватися до закінчення всіх весільних урочистостей. В кінці весілля його можуть зберегти або розібрати, залежно від традицій конкретного регіону чи родини.

З повагою гуцули ставляться і до випікання короваю. Коровай – це традиційний український хліб, який використовується у різних обрядах, зокрема на весіллях. Він має символічне значення та часто прикрашається різними орнаментами і фігурами.

Весільний коровай грає важливу роль у традиційному українському весіллі. Він стає центральним елементом обряду і символізує об'єднання новоствореної родини та поділ радості з гостями.

Батьки короваєм, благословляють молодят, виражають підтримку та бажають щастя і достатку у новому етапі життя. А розділення короваю між

гостями, зокрема хрещеними батьками, відображає дух гостинності та об'єднання учасників свята.

Традиція подорожі молодої пари до церкви верхи на конях є однією з виразних та пам'ятних рис гуцульського весілля. Цей обряд додає весіллю особливий колорит та підкреслює зв'язок з природою та старовинними традиціями.

Молода пара їде до церкви верхи на конях, що може символізувати їхню готовність подолати життєві труднощі разом. Кінь також може вважатися символом сили та відданості.

Парубки та дівчата, які йдуть за молодими, є своєрідним свідченням того, що вони оточені своєю спільнотою та друзями. Вони можуть супроводжувати молоду пару, співаючи весільні пісні та додаючи урочистості події.

Дівчата та парубки можуть співати традиційні весільні пісні, які розповідають про любов, радість та почуття молодої пари. Це створює атмосферу радості та веселих святкувань [31].

Цей обряд вносить веселий та унікальний елемент весільної церемонії, що вказує на те, як гуцульське весілля утримує традиції та покликане зберігати унікальний колорит культури Гуцульщини.

Викуп нареченої є традиційним обрядом, який існує в різних культурах, включаючи гуцульську. Він може мати свої власні унікальні особливості та символіку.

У гуцульських традиціях також присутній обряд – викуп нареченої, він включає узгодження ціни між нареченим та братами нареченої. Зазвичай це проходить у формі жартів та переговорів. Це може включати символічні випробування, завдання або тестування, а також веселоці та святкування. Після успішного узгодження ціни наречений може забрати свою кохану.

Для сучасного світу важливо зауважити, що ці традиції є частиною культурного контексту і поважаються у межах спільноти. Обряд відбувався з повагою до осіб, які беруть участь, і не порушують їхні права чи гідність.

Велика роль обрядової їжі продовжує бути важливою на весіллях. У наш час спостерігається тенденція до збереження посади старшої кухарки, яка відповідає за готування на весіллі. Часто вміння готувати та організовувати весільні столи передається від доньки до матері. Кухаркою може стати будь-яка жінка, яка вміло та смачно готує, інші вимоги не ставляться[11].

Весілля традиційно відзначають у суботу та неділю. Кілька десятиліть тому кухарка розпочинала підготовку з понеділка, а зараз це зазвичай починається з середи. Кожен день має чітко визначені завдання. На початку тижня (понеділок, вівторок) займалися випіканням печива, але зараз це частіше купують готове. У середу розбирали худобу, класифікували та сортували м'ясо. Наприклад, стегна йшли на борщ, великі кості використовували для холодцю. Четвер приділяли приготуванню значної кількості гуцульських голубців із квашеної капусти. Одна з жінок, яка працювала кухаркою на весіллях протягом тривалого часу, розповіла, що готували не менше 67 двадцятилітрових горщиків голубців[11].

На весільному бенкеті неможливо обійтися без гуцульського борщу, також відомого як «бураки». Його готують на основі бульйону з копченого м'яса та квашених білих буряків, із відсутністю картоплі. Суп приправляють смаженою на салі цибулею та завжди додають «чебрик». У деяких селах борщ готують із червоних буряків.

Кілька десятиліть тому завершальною стравою на весільному столі завжди була каша, наприклад, «бануш». У другій половині ХХ століття це традиційною заключною стравою на весіллі стала молочна рисова каша. Однак сучасні весільні бенкети майже не включають кашу серед своїх страв. Важливо відзначити, що за останні пів століття весільний стіл став більш різноманітним та різноманітним як за кількістю страв, так і за їхньою різноманітністю.

На Гуцульщині весільний обрядовий хліб відомий як «калач». Виготовляють його із пшеничного борошна, й він прикрашений квітами та

тістяними пташками. Невдавно гості на весіллях зазвичай приносили з собою кілька калачів (іноді чотири) та шматок сала. Тепер вони частіше приносять горілку. Родичі молодят також готували 12-15 калачів: два ставили під весільне деревце, чотири розміщували на краю столу, де сиділи молодята перед виходом до спису. Молодята та гості вклонялися калачеві, оскільки вважалося, що це символ багатства, добра та здоров'я. Калачі також використовувалися для різних обрядів: під час розпису молодята дивилися через калач, спробованого секретарем і головою сільради. Під час вінчання батько та мати, як хрещені батьки, тримали калачі на плечах молодяти [11].

Завивання молодої представляє собою традиційний обряд, який виражає важливість сімейного життя та взаємоповагу до новоствореної родини. Цей обряд часто має глибокий символічний зміст та сприймається як важлива частина весільної церемонії.

Розплітають «наречену» або рідні брати, або «убиральниця», а молодий «завиває» її хустиною, що символізує перехід дівчини до статусу заміжньої жінки-молодиці [30].

Обряд проводиться у присутності родичів, батьків та гостей, що робить його важливим сімейним моментом. Під час цього обряду родина та гості можуть висловлювати благословення та побажання молоді. Це може супроводжуватися словами висловлюваннями та традиційними піснями.

Завивання молодої зазвичай є заключним етапом весільного вечора, позначаючи завершення урочистостей та початок нового етапу у житті молодої пари. Цей обряд не лише закінчує весільну церемонію, але і відзначає важливий момент переходу для молодої жінки, що розпочинає своє подружнє життя.

Після покривання присутня на весіллі молодь виходить до танцю і «наречений» «перегулює» капелюх із «друзьбами» та іншими неодруженими хлопцями.

«Наречена» так само «перегулює» свій «вельон» (фату). Суть обрядодії полягає в тому, що молодий і молода, поклавши своїм друзям на голову відповідно капелюх або фату, з кожним танцюють танець [30].

Гуцульське весілля є невід'ємною частиною культурної спадщини та традицій гуцулів, які населяють Карпати. Ці обряди вражають своєю унікальністю та глибоким зв'язком із природою. Вони втілюють давні вірування та цінності, а також відображають життя і труднощі цієї гірської місцевості.

Починаючи від ритуалів вибору нареченої та викупу, гуцульське весілля включає в себе ряд символічних дій, які мають призначення не лише утвердження статусу подружжя, але й створення спільноти та зміцнення зв'язків між родинами. Зазвичай вони виконуються під відкритим небом, у природному середовищі, що підкреслює гармонію із природою та важливістю її бережливого використання.

Традиційні музичні і танцювальні розваги, які властиві гуцульським весіллям, не лише вражають своєю енергією, але і передають історію та дух цього унікального народу. Кожен етап весільного обряду має свій особливий сенс та внесок у формування культурної ідентичності гуцулів.

Завдяки цим обрядам гуцульське весілля не лише стає важливою подією у житті молодят, але і сприяє збереженню і передачі традицій з покоління в покоління. Вони створюють унікальний культурний контекст, який робить гуцульське весілля особливим і запам'ятовуваним досвідом для всіх, хто в ньому бере участь.

1.3. Збереження і осучаснення традицій танцювальної культури гуцульського весілля

У сучасному світі, насиченому глобалізацією та технологіями, унікальні культурні, мовні та етнографічні риси різних груп населення України стають об'єктом глибоких змін та трансформацій. Глобальні впливи, які проникають у всі сфери суспільства, викликають поступову втрату

традицій та унікальності, оформлюючи новий контекст для культурної динаміки.

Культурні особливості, які впродовж століть визначали ідентичність різних етнічних, регіональних та соціокультурних груп в Україні, тепер знаходяться під впливом світових тенденцій. Процес глобалізації призводить до стандартизації та адаптації, що може згладжувати унікальні риси культурних виявів.

Етнографічні особливості, пов'язані з традиційним способом життя, заняттями та релігійними переконаннями, стикаються з викликами. Зміни в економіці, міграційні процеси та розвиток технологій можуть призводити до адаптації та модифікації традицій, інколи втрачаючи їхню первинну значущість.

В цьому контексті, гуцульське весілля, що представляє собою велику частину культурної спадщини Карпатського регіону, поступово змінюється з викликами глобалізації, що може призводити до поступової втрати своєї унікальності та оригінальних особливостей.

Весілля на гуцульщині – це не просто подія, це обряд, де кожен елемент, починаючи від народних обрядів, закінчуючи традиційною музикою та вишуканими костюмами, сповнений глибокого культурного значення. Проте, в умовах сучасної реальності, цей багатий обряд стає схильним до впливу зовнішніх культурних факторів, що може вплинути на його автентичність та традиційні елементи.

Зміни у способі життя, соціальній структурі, а також використання новітніх технологій можуть адаптувати традиційні елементи весілля, зводячи їх до загальноприйнятих стандартів. Важливо розглядати цей процес не лише як втрату, але і як можливість взаємодії та обміну культурним досвідом. Дослідження втрати культурних та етнографічних особливостей гуцульського весілля у світлі глобальних трансформацій може допомогти зрозуміти, як зберегти та вдосконалити цей важливий культурний аспект для наступних поколінь.

Гуцульське весілля – це багатий обряд, здійснюваний в рамках традиційної гуцульської культури в Карпатах. Деякі збережені культурні традиції гуцульського весілля на сьогоднішній день включають:

Традиційний Одяг. Гуцули відзначаються унікальним та вишуканим одягом. На весіллі гуцульські пари зазвичай вдягаються у традиційні вишиванки, яскраві вишиті костюми та національні головні убори.

Весільна Церемонія. Включає традиційні обряди та обрядові дії. Наприклад, обряд зустрічі молодого на виїзді з його дому, обмін обручками, а також весільна церемонія в церкві.

Музичні Традиції. Традиційна музика має велике значення. Жива музика, виконана на традиційних інструментах, таких як бандура, цимбали, флейта, є невід’ємною частиною святкування.

Танці та Забави. Танці є важливою частиною гуцульського весілля. Традиційні народні танці виконуються як молодими, так і гостями. Також спільнота приєднується до танцювальних аходів.

Весільна Спільнота. Весілля завжди вважалося спільотною подією. Гості мають активну участь у святкуванні, надаючи підтримку молоді та беручи участь у традиційних обрядах.

Вишиванка та Символіка. Важливою частиною весільного обряду є використання традиційних оздоблених рушників, які відіграють символічну роль у створенні спільного дому для новоствореної родини.

Хоча в сучасному світі може відбуватися еволюція, іноді адаптація та інновації, гуцульське весілля залишається важливим елементом культурної спадщини Карпат, зберігаючи багатий контекст традицій та виражаючи національну гордість.

Сім’я виступає як сторож традицій, відіграючи ключову роль у передачі, збереженні та розповсюдженні гуцульської спадщини. Через сімейний контекст, де батьки вчать своїх дітей усьому багатству традицій та обрядів, гуцульські цінності продовжують існувати.

Багато гуцульських родин займаються традиційними ремеслами та професіями, такими як виробництво вовни, вишивка чи виготовлення різних ручних виробів. Ці ремесла передаються в сім'ї від покоління до покоління, забезпечуючи продовження традицій.

Збереження гуцульських традицій у сімейному контексті допомагає сім'ї відчувати свою унікальність та приналежність до певної культурної спільноти. Це зміцнює сприйняття себе як частини чогось більшого, що потрібно берегти.

Усі ці фактори створюють плідний ґрунт для збереження гуцульських традицій у сімейному колі, визначаючи сучасність і завдяки сімейній обрядовості переосмислюючи значення та значущість кожного елемента цієї багатозарової культурної спадщини.

Збереження і осучаснення традицій танцювальної культури гуцульського весілля є важливим завданням для збереження культурної спадщини та утримання ідентичності гуцульського народу. Це може включати в себе ряд заходів таких як:

- Проведення наукових досліджень та документування традиційних танців, музики, костюмів та ритуалів гуцульського весілля.
- Створення архівів, де можна зберігати інформацію для майбутніх поколінь.
- Проведення майстер-класів і шкіл з традиційного гуцульського танцю.
- Залучення талановитих танцюристів і викладачів, які мають досвід у роботі з традиційними танцями.
- Проведення традиційних танцювальних фестивалів та конкурсів, де учасники можуть показати свою майстерність у виконанні гуцульських танців.

- Нагородження талановитих виконавців для стимулювання інтересу до збереження та розвитку традицій.
- Залучення сучасних хореографів і танцюристів для створення сучасних інтерпретацій традиційних гуцульських танців.
- Створення постановок, які поєднують традиційні елементи із сучасними танцювальними тенденціями.
- Залучення місцевої громади до участі в організації заходів і захисту традицій.
- Співпраця з місцевими школами, дитячими садками та іншими установами для впровадження програм з вивчення традицій танцю.
- Створення відео-матеріалів з навчання та виконання традиційних танців.
- Розміщення цих матеріалів в інтернеті для доступу широкого кола людей та популяризації гуцульської танцювальної культури.

Загальна мета полягає в тому, щоб зберегти та вдосконалити традиційну танцювальну культуру гуцульського весілля, забезпечуючи її передачу від покоління до покоління та адаптацію до сучасних умов, адже це є ключовим компонентом підтримки ідентичності гуцульського народу. Ця тема стає особливо актуальною в умовах сучасного світу, де традиції часто зазнають впливу глобалізації та швидких змін у суспільстві.

Дослідження та документація традицій, організація майстер-класів, фестивалів і конкурсів визначаються як ефективні інструменти збереження та популяризації гуцульської танцювальної культури. Ініціативи такого роду визначаються як мости між минулим і сучасністю, сприяючи передачі знань та вмінь від старших поколінь до молоді.

Співпраця із сучасними хореографами та танцюристами відкриває нові перспективи для гуцульських танців, дозволяючи їм адаптуватися до сучасних тенденцій, залишаючись при цьому вірними своїм кореням.

Створення відео та інтернет-ресурсів робить традиційну культуру доступною глобально, сприяючи розповсюдженню та вивченню гуцульських танців поза межами традиційних територій.

Важливою складовою процесу є також залучення місцевої громади, яка виступає як партнер у збереженні та розвитку традицій. Спільні заходи, які об'єднують різні покоління, сприяють підтримці гуцульської танцювальної спадщини в сучасному суспільстві.

Збереження та осучаснення традицій танцювальної культури гуцульського весілля вимагає комплексного підходу, враховуючи історичний контекст, сучасні тенденції та активну участь громади. Ці заходи допомагають зберегти унікальність гуцульської культури та передати її цінності майбутнім поколінням.

Висновок до розділу 1.

У творчому проєкті було проаналізовано дослідження обрядових аспектів танцювальної культури на весіллі наступними науковцями як: *Іван Франко*—написав оповідання «На вершку», записав фольклор гуцульського весілля; *Валентина Борисенко* – та її праця «Сімейна обрядовість України».

Визначено історичне походження гуцулів та їхніх традицій, формування гуцульської культури і вплив зовнішніх чинників. Таким є історичний огляд етнографічного дослідження Гуцульщини *Володимиром Гнатюком* у праці «Причинки до пізнання Гуцульщини», п'ятитомна праця «Гуцульщина» *Володимира Шухевича*, видання «Гуцульське народне мистецтво і його майстри» *Олексія Соломченка*.

Розкрито умови збереження і зміни традицій танцювальної культури гуцульського весілля у сучасному світі, складовими якого є: традиційний одяг, весільна церемонія, музичні традиції, танці та забави, весільна спільнота, вишиванка та символіка.

Охарактеризовано можливості поширення і висвітлення результатів дослідження з метою популяризації та збереження культурної спадщини гуцульського народу. Так соціальні зміни і новітні технології адаптують традиційні елементи весілля. Цей процес є можливістю взаємодії та обміну культурним досвідом.

Досліджено культурні та етнографічні особливості гуцульського весілля у світлі глобальних трансформацій, що допоможе зрозуміти, як зберегти та вдосконалити цей важливий культурний аспект для наступних поколінь.

РОЗДІЛ 2. ХУДОЖНЬО-АНАЛІТИЧНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТВОРЧОГО ЗАДУМУ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ СЮЇТИ «ГУЦУЛЬСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ»

2.1. Обґрунтування вибору теми. Лібрето

Гуцули – це етнографічна група, яка мешкає у гірських регіонах Карпат, на південному заході України. Вони живучи в горах не лише зберегли свою унікальну етнічну ідентичність протягом століть, але й втілили цю ідентичність в численних традиціях, зокрема в урочистостях весільного обряду.

Гуцульське весілля – це не лише висвітлення кохання та сімейного щастя, а й жива ілюстрація глибоких культурних коренів цього народу, справжня подорож у світ традицій, колориту та вишуканості, яка відображає в собі не тільки радість та веселий дух, але й глибокі сенси, що корінням своїм сягають у глибини історії та культури. Спостерігаючи за гуцульським весіллям, ми відчуваємо пульс життя, що розквітає в гармонії з природою, яка оточує цей унікальний регіон.

Весільні традиції гуцулів є вражаючим симбіозом вікових обрядів, символів та майстерності народних ремісників. Від прикрашання весільного обряду до виконання традиційних пісень і танців – кожен елемент є частиною цього живого музею національної спадщини.

Поглибившись у історію гуцульського весілля, ми розуміємо, як воно стало справжнім витвором часу та історичних трансформацій. Віддзеркалення минулого у сучасних весільних традиціях гуцулів свідчить про нестримну потужність культурної спадщини, яка живе в кожному танці, кожному обряді, передаючи історію з покоління в покоління.

Обираючи тему «Гуцульське весілля» ми мали на меті дослідити не лише красу та багатство цього традиційного обряду, але й вивчити його глибокий сенс і значення в контексті гуцульської культури. Однією з ключових причин вибору теми було бажання розкрити унікальні аспекти

гуцульської культури, яка, на жаль, може бути загрозливо втрачена в сучасному світі глобалізації та технологічного прогресу. Гуцульське весілля є живим спадком, яке дозволяє зберегти цінність та красу традицій, передаючи їх новим поколінням.

Також важливою мотивацією є бажання допомогти сприяти розумінню та визнанню цінностей гуцульської культури не лише серед місцевого населення, але й серед широкого загалу. Піднесення свідомості про гуцульське весілля стимулює цікавість до традиційного мистецтва, музики, ремесел та історії, а також привертає увагу до питань збереження культурної різноманітності.

Лібрето

Батьки хвилюючись чекають, коли діти будуть знайомити їх зі своїми обранцями, хоча не завжди схвалюють їх вибір. Та не у випадку Марічки та Івана, їхні батьки вже давно знайомі один з одним ба більше, вони всі разом вже готуються до весілля!

Історія весілля починається з «Заченання», під час якого в суботу зранку вдягають молодих у весільне вбрання та прикрашають зрубане соснове деревце. Молодих вітають з вінчанням, їхні батьки, тричі обходять навколо них та першими починають прикрашати весільне деревце прикріплюють до його вершечка пшеничні колоски і основну паперову квітку-ружу.

Батьки кладуть своїм дітям вінок на голову і разом затанцювують перший танець, тримаючи в руках прикрашене весільне деревце.

Наступний етап весілля є зустріч гостей, під час якого в суботу на подвір'ї будинку батьки молодих разом із молодими, урочисто зустрічають усіх весільних гостей.

Першими на святкування прибули гості з Прикарпаття, односельчани молодят, в подарунок співають коломийку та затанцювують танець «Вітання з Карпат»

Наступними на свято прибули гості з Закарпаття, в подарунок співають пісеньки та затанцювують молодятам танець «Дібровчанка».

Останніми прибули на святкування гості з Полісся, подарувавши молодятам танець «Ой-ра».

Всі переходять до святкового зали, де відбувається бенкет з традиційними гуцульськими стравами, музикою і танцями, адже це є невід'ємною та важливою частиною святкового обряду, що роблять цю подію особливо запам'ятовуваною.

Підходить до завершення весілля, гості та молодята беруть участь у великому танці, що позначає закінчення весільних урочистостей. Цей танець енергійний та веселий, створює враження завершення святкування.

2.2. Вид. Форма. Жанр. Ідейно-тематичний аналіз

Вид: народно – сценічний танець

Форма: хореографічна сюїта

Жанр: побутовий

Тема: відображення характеру та манери виконання гуцульського танцю. Розповідь про гуцульське весілля, веселощі та гуляння, цікавість та автентичність народу.

Ідея: популяризація та відродження українського гуцульського танцю. Возвеличення величної краси природи та самотніть народного мистецтва. Гуцульський весільний обряд це неоціненний скарб, який треба берегти й розвивати.

Надзавдання : засобами хореографічного мистецтва популяризувати народні звичаї та обряди гуцульського краю.

Драматургічна побудова твору

Експозиція: «Заченання», під час якого в суботу зранку вдягають молодих у весільне вбрання та прикрашають зрубане соснове деревце. Молодих вітають з вінчанням, їхні батьки, тричі обходять навколо них та

першими починають прикрашати весільне деревце прикріплюють до його вершечка пшеничні колоски і основну паперову квітку-ружу,

Зав'язка: Батьки кладуть своїм дітям вінок на голову і разом затанцювують перший танець, тримаючи в руках прикрашене весільне деревце.

Розвиток дії: Зустріч весільних гостей, під час якого в суботу на подвір'ї будинку батьки молодих разом із молодими, урочисто зустрічають усіх весільних гостей.

I ступінь розвитку дії: Першими на святкування прибули гості з Прикарпаття, односельчани молодят, в подарунок співають коломийку та затанцювують танець «Вітання з Карпат».

II ступінь розвитку дії: Наступними на свято прибули гості з Закарпаття, в подарунок співають пісеньки та затанцювують молодятим танець «Дібровчанка».

III ступінь розвитку дії: Останніми прибули на святкування гості з Полісся, подарувавши молодятим танець «Ой-ра».

Кульмінація: Всі переходять до святкового зали, де відбувається бенкет з традиційними гуцульськими стравами, музикою і танцями.

Розв'язка: Гості та молодята беруть участь у великому танці, що позначає закінчення весільних урочистостей.

2.3. Шляхи та методи реалізації творчого задуму. Сценарно-композиційний план.

В основу хореографічної композиції покладено елементи традицій і звичаїв гуцульського народу, який є етнічною групою українців, оселяючоюся в Карпатах, на заході України. Для гуцулів, як і для багатьох інших культур, весілля вважається не лише особистою радісною подією, але й соціально-культурним обрядом з глибокими традиціями.

Композиція являє собою, використання танців, які відображають різноманіття обрядових ситуацій і виражають радість, щедрість та

патріархальні цінності. Танці гуцульського весілля включають елементи природничих рухів, сценічні взаємодії між дійовими особами, а також символічні рухи, які відображають різні етапи весільного обряду. Також використовується танці Полісся та Закарпаття які відзначаються енергійними та виразними рухами. Танцівники вдаються до активних кроків, стрибків та витончених рухів, щоб виразити емоції та радість. особливо під час веселих святкувань.

У нашій композиції постає образ закоханих наречених, які виражають свою безмежну радість і веселощі через широкі посмішки на обличчі та святковий настрій. Наречені святкують разом із гостями, включаючи традиційні танці, інші святкові заходи, підкреслюючи об'єднання новоствореного подружжя та їхньої спільноти.

Композиція задумана як хореографічна сюїта з Гуцульським, Закарпатським та Поліським регіонами. Виконавці повинні не тільки виразно і технічно танцювати, а й наповнювати хореографічний текст картини акторською грою.

Епізод	Виконавці	Світло	Реквізит	Музичний матеріал	Хронометраж
<p>1. «Початок весільного дня, вихід наречених».</p> <p>Настає субота, на сцену з різних боків танцювальними кроками виходять гуцулки, стають в одну лінії та виконують характерні гуцульські рухи. Розходяться в різні сторони. В цей момент на сцені з'являються наречені.</p>	<p>10 дівчат 1 дівчина (наречена) 1 хлопець (наречений)</p>	<p>Яскраве денне світло</p>		<p>Національний оркестр народних інструментів України С.Орел«Гуцульська фантазія»</p>	<p>00:00 хв – 1:00 хв (1:00 хв)</p>
<p>2. «Вихід батьків, обряд весільне деревце».</p> <p>Виходять батьки наречених, вітають молодих з вінчанням. Тричі обходять навколо них та починають прикрашати весільне деревце прикріплюють до його вершечка пшеничні колоски і основну паперову квітку-ружу,</p>	<p>1 дівчина (наречена) 1 хлопець (наречений) 2 дівчини 2 хлопця (батьки)</p>	<p>Яскраве денне світло</p>	<p>Весільне деревце,пшеничні колоски, паперова квітка.</p>	<p>Національний оркестр народних інструментів України С.Орел «Гуцульська фантазія».</p>	<p>1:00 хв – 2:15 хв (1:15 хв)</p>

<p>3. «Весільний танець молодих»</p> <p>На сцені залишаються наречені, виконують гуцульський танок в парі. Радіють прекрасному дню, адже вони сьогодні стануть чоловіком та дружиною.</p>	<p>1 дівчина (наречена) 1 хлопець (наречений)</p>	<p>Яскраве денне світло</p>		<p>Оркестр народних інструментів</p>	<p>2:15 хв – 3:00 хв (1:45 хв)</p>
<p>4. «Гості з Прикарпаття»</p> <p>Зустріч гостей, під час якого молоді, урочисто зустрічають усіх весільних гостей. Першими на святкування прибули гості з Прикарпаття, односельчани молодят, наречені приймають в подарунок танець «Вітання з Карпат» та гуцульську коломийку:</p> <p><i>«Ой зелене Прикарпаття, рідна Верховино Заспіває Гуцулія, вчує вся країна, Ой співає Гуцулія і співати буде Аби файно веселились усі чесні люди.</i></p> <p><i>Ой заграли скрипки, дуди, заграли</i></p>	<p>10 дівчат 1 дівчина (наречена) 1 хлопець (наречений)</p>	<p>Яскраве денне світло</p>		<p>Оркестр Івано – Франківського національного академічного Гуцульського ансамблю пісні і танцю «Гуцулія» «Вітальна».</p>	<p>3:00 хв – 4:50 хв (1:50 хв)</p>

<p><i>трембіти</i></p> <p><i>Принесли ми з Гуцулії співанки, привіти, А ми будемо співати, будем танцювати Будуть з нами вас вітати зелені Карпати.</i></p> <p><i>Лети, лети співаночку від роду до роду Та побачать мир і щастя рідному народу, Аби наша батьківщина та не знала горя, Аби росло все до сонця мов карпатські гори.</i></p> <p><i>Прикарпаття, Верховина, край наш зелененький</i></p> <p><i>Ось привіт від Гуцулії, наш уклін низенький,</i></p> <p><i>Слався рідна Україно, Верховино мати Вас вітають величаві зелені Карпати».</i></p>					
<p>5. «Гості з Закарпаття»</p>	<p>12 дівчат</p>	<p>Яскраве</p>		<p>Окрестр</p>	<p>4:50 хв –</p>

<p>Наступними на свято прибули гості з Закарпаття, в подарунок танцюють молодятам танець «Дібровчанка», та співають закарпатську народну пісню:</p> <p><i>«Ой летіли гусоньки Низько понад стріхи, Ой лем єденпаробок Робит з мене сміхи, Не за то сміється, Же-м не файна дівка, Ой лем за то, говорить, Же-м му не фраїрка.</i></p> <p><i>Ой, паробче, паробче, Курка тя затопче, Ані одна дівчина В селі тя не хоче, І я тя не хочу, Нігда-м не хотіла,</i></p>		денне світло		народних інструментів	6:50 хв (2:00 хв)
--	--	-----------------	--	--------------------------	----------------------

<p><i>Я такими дурними Плоти городила.</i></p> <p><i>Ой тоди ся ожениш, Коли риба свисне, Ой коли огонь воду До себе притисне, Тоди ся ожениш, Як заяц закряде, Ой тота за тя вийде, Що в болоті скаче».</i></p>					
<p>6. Гості з Полісся» Останніми приїжджають на весілля гості з Полісся, дарують молодятam танець «Ой-ра».</p>	<p>6 дівчат 1 хлопець</p>	<p>Яскраве денне світло</p>		<p>Оркестр народних інструментів</p>	<p>6:50 хв – 9:00 хв (2:10 хв)</p>
<p>7. «Гості та молодята беруть участь у великому танці» День підходить до завершення. На сцену виходять молодята, гості з Полісся, Закарпаття</p>	<p>1 дівчина (наречена) 1 хлопець (наречений)</p>			<p>Національний оркестр народних інструментів</p>	<p>9:00 хв – 10:35 хв (1:35 хв)</p>

та Прикарпаття, всі виконують спільний гуцульський танець, що позначає закінчення весільних урочистостей.	21 дівчина			України С.Орел«Гуцульська фантазія».	
---	------------	--	--	---	--

2.4. Характеристика дійових осіб.

Наречена Марічка: в день свого весілля гуцульська наречена втілює в собі неповторний образ, що вражає своєю емоційною виразністю. В очах нареченої загоряється світло щастя, яке вражає своєю яскравістю і теплотою. Її погляд вражає глибину почуттів і внутрішню радість, яка переповнює її душу.

Кожен рух, кожен танок виражає не лише віртуозність та грацію, але і внутрішню гармонію та злагодженість. Кроки нареченої несуть у собі енергію весільного свята, вони легкі, але водночас наповнені силою любові та готовністю вступити в новий етап життя.

Весільний образ гуцульської нареченої Марічки – це жива картина, яка розповідає про кохання, щастя та віру в майбутнє. Її усмішка освітлює оточуючих, а її вираження обличчя передає глибокі почуття, змушуючи серця гостей битися в такт її щасливому весільному танцю.

Наречений Іван: Гуцульський наречений, який стоїть на порозі нового життя, вражає своєю витонченою міцністю та глибоким внутрішнім вогнем.

На його обличчі грає віддзеркалення радості та впевненості в своєму виборі. Його погляд, наповнений рішучістю та теплом, знає шлях, який він обрав, і це відбивається в кожному його русі. Рухи гуцульського нареченого відзначаються елегантністю та силою. Кожен крок, кожен стрибок у танці – це витончена композиція, яка виражає його енергію та відданість.

Взаємодія з нареченою вражає внутрішньою злагодженістю та гармонією. Їхня об'єднана гра в танці відображає не лише технічну майстерність, але й глибоке розуміння, яке вони мають одне до одного.

Гуцульський наречений Іван – це справжній лицар, готовий нести відповідальність за свою родину та переймати традиції попередніх поколінь. Його образ вражає не лише естетикою, але й глибоким змістом та емоційною насиченістю.

Батьки наречених: Батьки нареченої та нареченого, стоячи поруч, виражають величчя своєї ролі у цьому особливому моменті. На їхніх

обличчях відбита радість та гордість, коли вони дивляться на своїх дітей, які вступають у новий етап життя.

Мати нареченої, в її традиційному гуцульському вбранні, виглядає ніжно та елегантно. Її погляд наповнений теплом, що віддзеркалює її радість.

Батько нареченої, з мужнім виглядом, відзначається стійкістю та готовністю приймати на себе відповідальність за свою родину.

Батьки нареченого, стоячи поруч, переповнені глибокою любов'ю та підтримкою. Їхні погляди та посмішки свідчать про те, що вони з радістю вітають свою невістку і хочуть передати їй традиції та цінності своєї родини.

Усі емоції батьків наречених взаємодіють, створюючи атмосферу величчя, щасливих почуттів та глибокого родинного зв'язку. Їхні образи на гуцульському весіллі віддзеркалюють традиції, мудрість та теплоту, що формують основу сімейного життя в цьому унікальному культурному контексті.

Гості з Прикарпаття: Гуцули на весіллі створюють неповторний образ своєю щедрістю, емоційною виразністю та активною участю в урочистому святі.

Розцвітає атмосфера щастя та веселощів, адже вони приносять із собою не лише подарунки, але й душу святкового настрою. Їхні обличчя виражають різнобарвні емоцій, починаючи від радості та закінчуючи величчю моменту.

Кожен гість оздоблений традиційними гуцульськими прикрасами та вбранням, виражаючи пишність культурних традицій, що надає весільному обряду додатковий колорит.

Емоції кожного виражаються у веселих танцях, традиційних піснях і вітальних промовах. Вони не просто спостерігають за урочистістю, але активно взаємодіють з весільним святом, створюючи спільний непереджений настрій та вражаючи веселим ентузіазмом.

Всі гості гуцули – частина великої гуцульської родини, що відзначає не лише початок нового подружнього життя, але і підтримку спільної культурної спадщини, що передається з покоління в покоління.

Гості з Закарпаття, взявши участь у гуцульському весіллі, додають своєї унікальності та колориту цьому святковому заходу.

Починаючи з вбрання, гості з Закарпаття приносять з собою багатий мікс традицій та кольорів.

Гості з Закарпаття приносять з собою теплоту та гостинність, яка є характерною для цього регіону. Їхня участь у весільних обрядах вражає великою емоційною відданістю та веселим настроєм.

Весільна урочистість для гостей з Закарпаття – це не лише свято, але й спосіб вираження їхнього унікального культурного досвіду. Вони беруть активну участь у традиційних танцях, вокальних виступах та іграх, розкриваючи глибокі корені своєї культури.

Їх емоції проявляються в веселих піснях, які заповнюють весільний зал, у веселих смішках під час традиційних обрядів, і в теплі глядацьких привітаннях.

Гості з Закарпаття – це не просто учасники весілля, але й носії особливої енергії та життєрадісності. Вони додають свою унікальність до гуцульської весільної традиції, створюючи неперевершене поєднання різних культурних відтінків на цьому святі.

Гості з Полісся, прийшовши на гуцульське весілля, приносять з собою весняну свіжість та дотик природи, даруючи святковому заходу особливий колорит. Вони вносять свою власну емоційну палітру в атмосферу весільного заходу. Їхня участь у традиційних весільних іграх та обрядах пройнята щирістю та радістю, яка відображає багатство їхнього національного досвіду. Посмішки та позитивні емоції розповідають про те, що вони дійсно насолоджуються кожним моментом свята.

Гості з Полісся – це не лише учасники весільної церемонії, але й амбасадори своєї культури, які розповідають про багатства і традиції свого регіону. Їхня присутність на гуцульському весіллі створює атмосферу неповторності та об'єднання різних культур в одне єдине святкове ціле.

Всі учасники гуцульського весілля, представники різних культурних груп та регіонів, створюють неповторний атмосферний образ святкового заходу. Їх внесок в це весілля був визначальним, роблячи його барвистим, емоційним та насиченим традиціями різних культур.

2.5. Музичний матеріал, його особливості

Музика в хореографічному мистецтві відіграє важливу роль і взаємодіє з рухами танцюристів, допомагаючи створювати вражаючі та виразні постановки. Вона визначає темп, настрій, та емоційний відтінок, допомагаючи створити повну та злагоджену картину.

Музика і хореографія співіснують у тісному взаємозв'язку, доповнюючи один одного та співпрацюючи для створення вражаючих танцювальних композицій. Це творчий процес, в якому обидві сфери мистецтва об'єднуються, щоб створити виразне та емоційно насичене видовище.

В хореографічній композиції «Гуцульське весілля» використано мелодії:

- Національний оркестр народних інструментів України С.Орел «Гуцульська фантазія».
- Закарпатська народна пісня «Ой летіли гусоньки».
- Оркестр Івано – Франківського національного академічного Гуцульського ансамблю пісні і танцю «Гуцулія» «Вітальна».
- Оркестр народних інструментів.

Традиційна гуцульська музика використовує різноманітні інструменти, що додають специфічний колорит цьому мистецтву. *Скрипка* є одним з ключових інструментів у гуцульській музиці. Гуцульські скрипалі відзначаються високим рівнем віртуозності та глибоким розумінням традицій гуцульської музики. *Гайдамаки* це традиційні гуцульські дерев'яні флейти, зазвичай виготовляються вручну і мають свої унікальні особливості, які впливають на звукові можливості і характер інструменту. *Бандура* є ще

одним інструментом, який використовується в гуцульській музиці. *Трембіта*, що використовується для виконання різних мелодій та сигналів, відіграє важливу роль у традиційних гуцульських святах та обрядах. *Кобза* – струнний інструмент, який використовується в гуцульській музиці. Вона має характерну форму та використовується для виконання різноманітних мелодій та пісень.

Музика визначає ритм і темп танцю. Традиційні гуцульські танці часто мають свої унікальні ритмічні схеми та темпові характеристики, які підкреслюють енергію та емоційність виступу.

Музика взаємодіє з танцем, допомагаючи танцюристам виразно висловлювати свої емоції. Вона може підсилити радість, сум, кохання чи будь-яке інше почуття, яке передається через танець.

Традиційна гуцульська музика передає спадщину і допомагає зберегти ідентичність гуцульського народу. Вона є засобом передачі традицій, мови та культурної спадщини від покоління до покоління, вона супроводжує рухи танцюристів, але і глибоко впливає на саму сутність танцю, додаючи йому емоційність, аутентичність і збагачуючи культурний контекст.

2.6. Опис костюмів.

Національні гуцульські костюми – це не лише одяг, але й витвір мистецтва, що відображає багатство та красу гуцульської культури. Вони є важливою частиною ідентичності та традицій цієї унікальної етнічної групи.

Гуцульський одяг має довгу історію, яка простягається від покоління до покоління. Вони не лише відображають смак та стиль епох, але й носять у собі сліди різних культурних впливів, які сформувалися в умовах гірського регіону.

Кожен елемент несе у собі символічне значення. Вишивки, кольори, орнаменти – все це виражає традиції та віру гуцульського народу. Оздоблення костюмів відзначається глибоким патріотизмом та повагою до власних коренів.

Гуцульські костюми вражають не лише своєю красою, але й практичністю. Вони добре адаптовані до гірських умов та робочих потреб гуцулів. Кожен елемент одягу має свою функцію та зручність в повсякденному житті. Помітно, що гуцульські костюми не залишаються у минулому. Вони живуть і розвиваються, адаптуючись до сучасних тенденцій. Молоді покоління гуцулів активно долучають елементи традиційного вбрання до своїх повсякденних образів, створюючи унікальне поєднання старовини та сучасності.

Також серед молодих пар існує тенденція відзначати своє весілля у традиційному гуцульському костюмі, що віддзеркалює глибокий зв'язок із культурою та традиціями свого регіону.

Костюм нареченої – Біла сорочка із насиченою та масивною вишивкою, запаски з витканими горизонтальними смугами із вовни, доповнені блискучими металевими нитками, зверху крайка. Крім того, кожухи (кептарі) оздоблений орнаментами. На голові чільце, вуття постолі вдягнуті по виготовлених з вовни шкарпетках – «капчури».

Костюм нареченого – біла сорочка із вишивкою, з коміром-стійкою та широкими рукавами. Червоні штани також прикрашені вишивкою. Зверху черес (шкіряний пояс). Верхнє вбрання – «сардак» червоного кольору також ошатно декорований вишивкою, китичками, кольоровими шнурками, капелюх розшитий бісером, пайєтками та стрічками (крисаня), взуття – чорні чоботи.

Костюм батьків – (чоловічий) біла сорочка із вишивкою, суконні чорні штани (гачі), шкіряний пояс (черес). Верхнє вбрання – чорний «сердак» оздоблений вишивкою, китичками та яскравими кольоровими шнурками, взуття – чорні чоботи. **(жіночий)** Біла сорочка, що має насичену вишивку, оранжеві запаски з горизонтальними витканими смугами з вовни, підперезані крайкою. На голові чільце, а вуттям служать чорні туфлі.

Костюм гостей з Прикарпаття – біла сорочка із вишивкою, оранжеві запаски із горизонтальними витканими смугами з вовни, прикрашені крайкою. На голові чільце, а для взуття використовуються чорні туфлі.

Костюм гостей з Закарпаття - Основа костюма біла вишита сорочка та довга спідниця озноблена зеленою стрічкою. Коротка безрукавка - «Плічко» прикрашена тасьмою і вишивкою. «Плат» - довгий фартух, який теж прикрашений вишивкою, стрічками, тасьмою і мережкою. Головний убір, схожий на віночок, обшитий бісером та квітами.

Костюм гостей з Полісся – (жіночі) біла полотняна вишита сорочка з стійкою зверху, зелена корсетка оздоблена вишивкою, бісером, пайєтками, спідниця злегка призбирана зеленого кольору внизу оздоблена орнаментом, головний убір – хустина, взуття – чорні туфлі, **(чоловічі)** біла полотняна сорочка, світла корсетка оздоблена різнокольоровими стрічками, червоні шаровари та чоботи, чорний полотняний пояс прикрашений пайєтками, бісером та стрічками.

За допомогою традиційних гуцульських костюмів, кожен елемент якого має свій особливий смисл та значення, гуцульське весілля стає своєрідною виставою, яка розповідає історію, відображає глибокі релігійні та побутові аспекти, а також виражає ідентичність та гордість гуцульського народу.

Поєднання яскравих вишивок, вишуканих візерунків та традиційних аксесуарів у костюмах відображає віру в родинні цінності та повагу до власних коренів. Кожен елемент костюму має свою роль у створенні гармонійного образу та сприяє створенню атмосфери святковості та урочистості.

Висновок до розділу 2:

Вибір теми «Гуцульське весілля» для хореографічної композиції був обґрунтований не лише естетичними та мистецькими міркуваннями, але й бажанням висвітлити та вшанувати унікальну культуру гуцульського народу.

Створенню лібрето яке відтворює традиційний сюжет та образи гуцульського весілля, вносить власний творчий підхід, для створення емоційно насиченої, неповторної та захопливої хореографічної композиції.

Визначено вид, форму та жанр хореографічної композиції «Гуцульське весілля», розкрили ідейно-тематичний аналіз твору. Розповіли про шляхи та методи реалізація творчого задуму і сценарно-композиційний план.

Розкрили образи та характеристику дійових осіб у хореографічній композиції це є ключовим елементом в передачі багаточислової та життєрадісної атмосфери гуцульського весілля.

Підібрали музичний матеріал який є не лише супроводом до танцювальної композиції, але і живим виразом глибоких традицій, які властиві гуцульському народові. Традиційні народні мелодії, використані в композиції, передають енергію, веселощі та емоційну насиченість гуцульського весілля.

Описали костюми, кожен з яких детально розроблений, від вишивок та кольорів до форм та аксесуарів, це допомагає відтворити аутентичний образ гуцулів та гостей весілля з інших регіонів.

Поринувши в культуру гуцульського народу через призму традиційного танцю перед нами розкрився багатий світ унікальних цінностей, які збереглися протягом поколінь. Поглибивши своє розуміння щодо їхнього способу життя та традицій, ми вбачаємо, що танець став не лише художнім виявом, але й живою історією, де кожен рух, кожен образ із манерою виконання та етнохореографічною лексикою є важливим елементом гуцульської спадщини.

ВИСНОВКИ

У творчому проєкті проведено аналіз наукових досліджень, присвячених обрядовим аспектам танцювальної культури на гуцульському весіллі, виконаний такими визначними дослідниками, як Іван Франко, Володимир Гнатюк, Федір Вовк, Валентина Борисенко, Володимир Шухевич, Олексій Соломченко.

Визначено умови збереження та зміни традицій танцювальної культури гуцульського весілля в сучасному світі, де важливими компонентами є традиційний одяг, весільна церемонія, музичні традиції, танці та розваги, весільна спільнота, вишиванка та символіка.

Висвітлено можливості поширення та відображення результатів дослідження з метою популяризації та збереження культурної спадщини гуцульського народу, а також обговорено, як соціальні зміни та нові технології впливають на традиційні елементи весілля, що створює можливості для взаємодії та обміну культурним досвідом.

Досліджено культурні та етнографічні особливості гуцульського весілля в контексті глобальних трансформацій, що сприятиме глибшому розумінню, як зберегти та розвивати цей важливий культурний аспект для майбутніх поколінь.

Створене лібрето та хореографічна композиція не лише передали традиційний сюжет та образи гуцульського весілля, але й привнесли власний творчий підхід, що збагатив проєкт емоційною насиченістю та автентичністю.

Аналіз виду, форми та жанру композиції, розкриття ідейно-тематичного аспекту твору, а також обговорення шляхів реалізації творчого задуму виявилися ключовими етапами, які сприяли успішному втіленню гуцульської традиційної культури в мистецтві танцю.

Образи та характеристика дійових осіб стали не просто важливою складовою, а справжнім ключем до передачі життєрадісної атмосфери гуцульського весілля. Вибір музичного матеріалу, опис костюмів, та детальна

розробка кожного елемента композиції виявилися невід'ємною частиною цього унікального твору.

Гуцульська культура та обряди відіграють важливу роль у культурному ландшафті України, вона має давню історію та унікальну етнічну ідентичність. Визначається унікальними традиціями, мовою, народним мистецтвом, вбранням, кулінарією та релігійними обрядами. Гуцульська культура взаємодіє з іншими регіонами та національностями. В цілому, вона є невід'ємною частиною культурної спадщини України, а її збереження та розвиток є важливим завданням для національного та культурного розвитку країни.

Список використаних джерел:

1. Авраменко В. Українські національні танки: музика и стрій. Вінніпег, 1946.
2. Антонова Є.І. На весілля з рушниками: традиції і сучасність / Є. І. Антонова. - Донецьк : Донбас, 2011. - 120, [24] с
3. Арсенич П. Народознавство Володимира Шухевича / Петро Арсенич // Шухевич В. Гуцульщина / репринтне вид. 1899 р. ; передне сл. Д. Ватаманюка ; вст. ст. П. Арсенича. – Верховина, 1997. – С. 7 –24.
4. Балог К.Ф. Танці Закарпаття: Репертуарний збірник. – Ужгород: Госпрозрахунковий редакційно-видавничий відділ комітету інформації, 1998.– 160с., іл.
5. Білан М. С. Український стрій: навч. посіб. для вищих і серед. навч. закл. / М. С. Білан, Г. Г. Стельмащук; Інститут народознавства НАН України, Львівська академія мистецтв. Науково-дослідний центр. - Л. :Фенікс, 2000. - 328 с.
6. Борисенко Валентина Кирилівна URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%81%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%92%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0_%D0%9A%D0%B8%D1%80%D0%B8%D0%BB%D1%96%D0%B2%D0%BD%D0%B0 (дата звернення: 01.11.2023р).
7. Борисенко В. К. Сімейна обрядовість українців ХХ - початку ХХІ століття / Валентина Борисенко ; (голов. ред. Г. Скрипник] ; НАН України, [МФЕ. - Київ, 2016. - 256 с. + 80 іл.
8. Борисенко В. К. Традиції і життєдіяльність етносу: на матеріалах святково – обрядової культури українців: навч. посібник для студ. Вищих навч. закл. / В. К. Борисенко; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К. :Унісерв, 2000. - 190 с.
9. Василенко К. Ю. Український танець : Підручник. Київ : ІПКГ ІК, 1997. 282 с.

10. Василенко К. Ю. Лексика українського народно-сценічного танцю // книга. Київ: Мистецтво, 1996. 496 с. – С. 287-288.
11. Величко Т. Традиції народного харчування гуцулів Верховинського району Івано – Франківської області. URL: <https://nte.etnolog.org.ua/uploads/2013/6/publications/49.pdf> (дата звернення: 8.11.2023р).
12. Верховинець В. Теорія українського народного танцю. – К.: Муз. Україна, 1990. – 150 с. (ксерокс)
13. Вовк Ф. Антропометричні дослідження українського населення Галичини, Буковини й Угорщини / Федір Вовк // Матеріали до українсько-руської етнології. – Львів, 1908. – Т. X. – Ч. 1. – С. 1– 67.
14. Волицька І. В. Театральні елементи в традиційній обрядовості українців Карпат кінця ХІХ - початку ХХ ст. / Ірина Василівна Волицька, Інститут народознавства НАН України . – Київ : Наукова думка, 1992 . – 138 с.
15. Володько В.Ф. Методика викладання народно – сценічного танцю : підручник. Вид. 3-є, переробл. І допов. / В.Ф. Володько. – К. : НАКККіМ, 2014. – 332с.
16. Герц І. І. Фольклор як засіб розкриття ідейно-художнього змісту сценічного хореографічного мистецтва // І.І. Герц. – К.:Мистецтво, 1962. – с.135.
17. Гнатюк Володимир Михайлович. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%93%D0%BD%D0%B0%D1%82%D1%8E%D0%BA_%D0%92%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D0%BC%D0%B8%D1%80_%D0%9C%D0%B8%D1%85%D0%B0%D0%B9%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87#%D0%9F%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96 (дата звернення: 30.10.2023р).
18. Гончарук В.А. Фольклорно-етнографічна діяльність І. Франка. URL:

<https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/6479/1/Fol%60klornoetnografichna%20diyaly%60nist%60%20I.%20Franka.PDF> (дата звернення: 09.09.2023р).

19. До 170-річчя Федора Вовка – етнолог, антрополога, археолога.
URL: <https://uinp.gov.ua/informaciyi-materialy/zhurnalistam/do-170-richchya-fedora-vovka-etnologa-antropologa-arheologa> (дата звернення: 30.11.2023р).

20. Дослідник мистецтва Гуцульщини. URL: <https://artkipdm.kosiv.org.ua/2020/06/28/1495/> (дата звернення: 19.09.2023р).

21. Етнографічна діяльність Івана Франка. URL: <https://spadok.org.ua/ivan-franko/z-folklorno-etnografichno-diyalnosti-i-ya-franka-na-gutsulschyni> (дата звернення: 12.11.2023р).

22. Зубатов С. Л. Методика викладання українського народного танцю. Другий рік навчання: підручник. Київ : Видавництво Ліра, 2018. 416 с.

23. Історія української етнографії
URL: <http://194.44.152.155/elib/local/hr/914.pdf> (дата звернення: 30.11.2023р).

24. Карпенко А. Використання інформації про матеріальну культуру з «Гуцульщини» Володимира Шухевича у карпатознавчих працях другої половини ХХ – початку ХХІ ст. / Андрій Карпенко // Наукові зошити історичного факультету Львівського університету. Зб. наук. праць. – Львів, 2016. – Вип. 17. – С. 112 – 123.

25. Колосок О.П. Майстри народно-сценічного танцю : біографічний довідник / уклад. О. П. Колосок. – К. : ДАКККіМ, 2008. – 116 с.

26. Коцюба М.К, Пятницька І.В. Збереження традиційної культури гуцулів в сучасності. URL: <file:///C:/Users/Lenovo/Desktop/%D0%9C%D0%B0%D0%B3%D1%96%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0%20%D1%81%D0%B0%D1%88%D1%96/11198%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-22245-1-10-20211111.pdf> (дата звернення: 11.11.2023р).

27. Кравець О.М. Сімейний побут і звичаї українського народу: /Київ: «Наукова думка», 1966.-167 с.
28. Лаврук М.М. Гуцули Українських Карпат: етнографічне дослідження; Львівський національний ун-т ім. Івана Франка. - Л.:Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2005. - 286с.,
29. Лозко Г.С. Українське народознавство / Г. С. Лозко. - Вид. 3-тє, доп. та перероб. - К. :АртЕк, 2006. - 472 с.
30. Маховська С. Весільна обрядовість Верховинського району Івано – Франківської області: локальна специфіка , особливості термінології, динаміка змін. URL: <https://nte.etnolog.org.ua/uploads/2013/6/publications/57.pdf> (дата звернення: 15.09.2023р).
31. Марусик Н. Гуцульська хореографія як складова національних мистецько-культурних процесів кінця XIX – XX століть: дис. на здоб. наук. ст. канд. мист-ва: 26.00.01 / Наталія Іванівна Марусик; ДВНЗ «Прикарп. нац. ун-т ім. В. Стефаника». – Івано-Франківськ, 2019. – 440 с.
32. Мушинка М. Володимир Гнатюк. Життя та його діяльність в галузі фольклористики, літературознавства та мовознавства / Микола Мушинка // Записки Наукового товариства імені Шевченка. – Париж ; Нью-Йорк ; Сідней ; Торонто, 1987. – Т. 207: ПраціФілологічноїсекції. – 332 с.
33. Особливості роботи хореографа в сучасному соціокультурному просторі : матер. VIII Міжнар. наук.- практ. конф. (Київ, 01-02 червня 2023 р.). Київ : НАКККіМ, 2023. 154 с.
34. Паночко М.М. Володимир Гнатюк – дослідник гуцульського фольклору. URL: http://catalog.library.tnpu.edu.ua/hnatjuk/inshi_doslidnyky/panochko.pdf (дата звернення: 21.11.2023р).
35. Пісклова І. Особливості обробки танцювального фольклору (на прикладі сучасних постановок) // Народна творчість та етнологія. 2015. Вип. 5. С. 64–70.

36. Повалій Т. Л. Теорія та методика викладання українського народного танцю // навч. посібник. Суми : СПДФО Повалій К.В., 2015. 250 с. – С. 210 -240

37. Радутна О.Г. «Батько української антропології та етнографії...»: до 170-річчя від дня народження укр. етнографа, антрополога, археолога Ф. К. Вовка : біобібліографічне досьє / упорядник О. Г. Радутна; Полтавська обласна бібліотека для юнацтва ім. Олесья Гончара. – Полтава, 2017. – 32 с.

38. Соломченко Олексій Григорович.
URL:https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%BC%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE_%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%96%D0%B9_%D0%93%D1%80%D0%B8%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87(дата звернення: 06.11.2023р).

39. Фігурний Ю. Валентина Борисенко – відома дослідниця українських етнокультурних традицій. URL: <http://ethnic.history.univ.kiev.ua/data/2015/46/articles/2.pdf> (дата звернення: 08.11.2023р).

40. Франко І. Огляд праць над етнографією Галичини в XIX в. / Іван Франко // Франко І. Вибрані статті про народну творчість / упоряд. О.І. Дей. – Київ : Видво АН УРСР, 1955. – С. 233 – 242.

41. Шалапа С. В., Корисько Н. М. Методика роботи з хореографічним колективом : підручник. Ч. 1. Київ : НАКККіМ, 2015. 252 с.

42. Шалапа С. В., Корисько Н. М. Методика роботи з хореографічним колективом : підручник. Ч. 2. Київ : НАКККіМ, 2015. – 220 с.

43. Шухевич В. Гуцульщина. – Ч. 1 / Володимир Шухевич. – Львів, 1899. – С. 1–144. – (Материяли до українськоруськоїетнольогії. – Т. II).

44. Шухевич В. Гуцульщина : в 5 частинах / Володимир Шухевич ; передм. А. А. Карпенко ; післям. М. С. Глушко ; упоряд. О. О. Савчук. –

(Репринтне видання 1899–1908 рр.). – Харків : Видавець Олександр Савчук, 2018. – 1218 с. – С. 43.

45. Яценко М.Т. Володимир Гнатюк. Життя і фольклористична діяльність / М.Т. Яценко. – Київ : Наукова думка, 1964. – 288 с.

Додатки

Додаток 1. Костюми наречених

Додаток 2. Танец наречених

Додаток 3. Костюми гостей з Прикарпаття.

Додаток 4. Костюми гостей з Закарпаття.

Додатки 5. Костюми гостей з Полісся.

Додатки 6. Фінал хореографічної композиції.

Додаток 7

Додаток 8